

VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

PAŽYMA

APIE PATIKRINIMĄ PAGAL VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS SOCIALDEMOKRATŲ FRAKCIJOS PAKLAUSIMĄ

2018 m. gruodžio 20 d. Nr. AR-8 (3.14)

IŽANGA

Varėnos rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba 2018 m. lapkričio 28 d. gavo Varėnos rajono savivaldybės tarybos Socialdemokratų frakcijos paklausimą (toliau – Paklausimas), kuriuo prašoma, remiantis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2018 m. liepos 9 d. sprendimo Nr. KS-173 tyrimo medžiagoje išdėstytais faktais dėl įstatymo pažeidimo, savivaldybės kontrolieriaus neatidėliotinai atlikti patikrinimą ir informuoti rajono tarybą ir visuomenę, kokią žalą rajono biudžetui padarė meras Algis Kašėta, naudojęs tarnybinį automobilį ne tarnybos tikslams ir apie padarytus pažeidimus, nesilaikant patvirtintos Varėnos rajono savivaldybės administracijos tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo tvarkos.

Patikrinimas atliktas Paklausimą išskiriant į dvi dalis. Tai:

1.Kokią žalą rajono biudžetui padarė meras Algis Kašėta, naudojęs tarnybinį automobilį ne tarnybos tikslams.

2.Apie padarytus pažeidimus, nesilaikant patvirtintos Varėnos rajono savivaldybės administracijos tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo tvarkos.

Patikrinimas pradėtas 2018-11-28, baigtas 2018-12-20.

Atkreiptinas dėmesys, į tai kad Varėnos rajono savivaldybės tarybos socialdemokratų frakcija 2018 m liepos 24 d. raštu kreipėsi į Kauno apygardos prokuratūrą su prašymu atlikti tyrimą padarytos žalos dydžiui nustatyti ir imtis veiksmų patirtiems biudžeto nuostoliams atlyginti. Kauno apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriuje, išnagrinėjus Varėnos rajono savivaldybės tarybos socialdemokratų frakcijos skundą, priimtas nutarimas reikalauti imtis priemonių teisės pažeidimams pašalinti, tačiau nepareikšta nuomonė dėl turinės žalos dydžio.

PATIKRINIMO REZULTATAI

1.Savivaldybės kontrolierius, vykdydamas veiklą pagal jam suteiktą kompetenciją ir nustatytus uždavinius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymu įtvirtintais veiklos teisiniais pagrindais ir principais, atlieka išorės finansinį ir veiklos auditą savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose ir savivaldybės kontroliuojamose įmonėse,

tačiau jis nėra kompetentingas spręsti žalos nustatymo klausimų. Padarytos žalos dydį galėtų nustatyti tik teismas.

Pažymėtina ir tai, kad Valstybės tarnybos įstatymo¹ 33 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad kolegialios valstybės ar savivaldybės institucijos vadovas ir nariai privalo solidariai atlyginti valstybės ir savivaldybės institucijai ir įstaigai žalą, padarytą dėl kolegialios institucijos sprendimų, priimtų pažeidžiant Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus. Ginčus dėl žalos atlyginimo sprendžia teismas. Kitų atvejų, kada žalą galėtų atlyginti politikai, teisės dokumentuose nėra nustatyta.

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (toliau – Komisija) 2018 m. liepos 9 d. sprendimu Nr. KS-173 „Dėl Algio Kašėtos“ pripažino, kad Varėnos rajono savivaldybės meras Algis Kašėta, naudodamasis jam priskirtu tarnybiniu automobiliu ne tarnybinei veiklai, pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatas, tačiau nėra duomenų, kad Komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 9 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostata, būtų perdavusi medžiagą ikiteisminio tyrimo įstaigoms ar prokuratūrai, nes neįtarė nusikalstamos veiklos požymių.

Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso² Šeštosios knygos „Prievolių teisė“ 6.249 straipsnio „Žala ir nuostoliai“ 1 dalyje nurodyta, kad piniginė žalos išraiška yra nuostoliai, o jeigu šalis nuostolių dydžio negali tiksliai įrodyti, tai jų dydį nustato teismas. Minėto straipsnio 6 dalyje nurodoma, kad kai dėl to paties veiksmo atsirado ir žala, ir nauda nukentėjusiajam asmeniui, tai gauta nauda nepažeidžiant protingumo, sąžiningumo ir teisingumo kriterijų gali būti įskaitoma į nuostolius.

Pasisakant dėl turtinės žalos padarymo, pastebėtina, kad nors meras A.Kašėta į keliones vyko, pažeidžiant vykimo į jas tvarką, tačiau reali žala įstaigai padaryta nebuvo, nes duomenų, kad meras A.Kašėta nevyko į keliones ar komandiruotes, ar kad neturėjo teisės į jas vykti, nėra. Įvertinus tai, kad meras A.Kašėta turėjo teisę vykti į keliones ar komandiruotes, tačiau jis tai padarė pažeisdamas procedūras, nebūtų teisinga laikyti, jog padarė turtinę žalą.

2.Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktorius Algis Miškinis 2008 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. DV-448 patvirtino Savivaldybės administracijos tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo tvarką (toliau – Tvarka), kurios 9 punkte nustatyta, kad „Nuolat naudotis tarnybiniu pareigybinu automobiliu turi teisę Savivaldybės meras, Administracijos direktorius su vairuotoju ar be jo“. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija 2018 m. liepos 9 d. sprendimu Nr. KS-173 „Dėl Algio Kašėtos“ pripažino, kad „tokia tvarka yra ydinga, sukurianti jam (Merui) teisiškai nepagrįstas išskirtines naudojimosi automobiliu sąlygas (išimtis) ir prielaidas tarnybinių automobilių naudoti asmeniniams poreikiams tenkinti“. Komisija nusprendė „Rekomenduoti Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktoriui pakeisti Varėnos rajono

¹ Lietuvos Respublikos 1999-07-08 Valstybės tarnybos įstatymas Nr. VIII-1316.

² Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas patvirtintas 2000-07-18 įstatymu Nr. VIII-1864.

savivaldybės administracijos tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo tvarką, atsisakant nuostatų, kad savivaldybės meras tarnybiniu automobiliu gali naudotis nuolat, užtikrinti tinkamą tarnybinių automobilių žymėjimą bei sustiprinti tarnybinių automobilių naudojimo kontrolę“.

Vadovaudamasis Komisijos rekomendacija, administracijos direktorius Alvydas Verbickas 2018 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. DV-960 „Dėl Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2008 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. DV-448 „Dėl savivaldybės administracijos tarnybinių transporto priemonių“ pakeitimo“, pakeitė Savivaldybės administracijos tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo tvarkos 8, 9, 18, 24, 25, 26, 27 ir 28 punktus. Pakeitimai sugriežtino transporto naudojimą ir priežiūrą.

2008 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. DV-448 patvirtintos Tvarkos 10-me punkte nustatyta, kad „už savivaldybės ribų naudotis tarnybiniu automobiliu galima tik esant Savivaldybės mero potvarkiui arba Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymui dėl komandiruotės“. Tačiau Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-09-23 nutarimu Nr. 1150 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimo Nr. 526 „Dėl tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, nustatyta, kad siuntimo į tarnybines komandiruotes vienai dienai nereikia informuoti įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens įsakymu arba potvarkiu. Remiantis šiuo Vyriausybės nutarimu, nuo 2009 m. rugsėjo 23 d. turėjo būti pakeistas Tvarkos 10 punktas, tačiau pakeitimas nepadarytas. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas yra aukštesnės galios teisės aktas, juo ir buvo vadovaujama biudžetinėse įstaigose.

Savivaldybės administracijos direktorius 2015-06-03 įsakymu Nr. DV-584 „Dėl Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2008 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. DV-448 „Dėl savivaldybės administracijos tarnybinių transporto priemonių“ pakeitimo“ paskyrė Ūkio skyriaus vairuotoją atsakingu už Savivaldybės merui ir mero pavaduotojui priskirto tarnybinio pareigybinio lengvojo automobilio ŠKODA SUPERB, valstybinis Nr. HEP 295, tinkamą laikymą, saugojimą ir kelionės lapų pildymą.

Tarnybinių automobilių naudojimo kontrolė apspręsta Tvarkos 21, 22 ir 23 punktuose. Tai yra, tarnybinių automobilių naudojimą, spidometrų tvarkingumą, degalų sunaudojimą pagal nustatytas normas, automobilių ridą pagal nustatytą limitą ir kelialapių pildymą kontroliuoja Ūkio tarnybos vedėjas, o administracijos buhalterija kontroliuoja, kad kuras būtų nurašomas pagal patvirtintas kuro nurašymo normas, kelialapiai būtų pildomi tvarkingai. Administracijos buhalterija, kartu su Ūkio tarnybos vedėju kontroliuoja automobilių ridą. Automobilių saugojimą po darbo ir poilsio dienomis kontroliuoja Ūkio tarnybos vedėjas.

Kuro išlaidos pripažįstamos sąnaudomis, vadovaujantis 2008 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. DV-448 patvirtina Savivaldybės administracijos tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo,

nuomos ir naudojimo tvarka, bei apmokamos iš administracijai skirtų biudžeto asignavimų transporto paslaugoms. Tai yra, automobilių ridos ir kuro sunaudojimo apskaita tvarkoma vadovaujantis įrašais kelionės lapuose ir čekiais, gautais perkant degalus.

Varėnos rajono savivaldybės administracijos tarnybinių automobilių naudojimo kontrolę vykdo dvi atsakingos tarnybos, todėl galima teigti, kad rizika, biudžeto asignavimų naudojime ne pagal paskirtį, yra nereikšminga arba jos visai nėra.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas 2013 m. balandžio 30 d. nutarime pažymėjo, kad nustatant valstybės ir savivaldybių politikų veiklos teisinį reguliavimą privalu atsižvelgti *inter alia* į šios veiklos specifiką, kurią lemia iš Konstitucijos (*inter alia* jos 4, 5 straipsnių, 55 straipsnio 1 dalies, 77, 97, 98, 119 straipsnių) kylanti politikų funkcija atstovauti Tautos, valstybės ar tam tikros savivaldybės gyventojų interesams ir įgaliojimai spręsti valstybės, tam tikros jos valdymo srities ar savivaldybės kompetencijai priklausančių sričių politikos formavimo, jos įgyvendinimo ir įgyvendinimo kontrolės klausimus, taip pat su tuo susiję atskaitomybės visuomenei ir viešumo reikalavimai, reprezentavimo ir kitos pareigos. Atsižvelgiant į šią specifiką, įstatymuose ar kituose teisės aktuose turi būti nustatyti tam tikri reikalavimai valstybės ir savivaldybių politikų veiklos organizavimui, kitus šios veiklos organizavimo klausimus paliekant spręsti patiems politikams (kolegialiai arba vienasmeniškai). Valstybės ir savivaldybių politikų funkcijų ir pareigų pobūdis lemia *inter alia* tai, kad viso šioms funkcijoms ir pareigoms atlikti skiriamo laiko neįmanoma tiksliai apskaityti, politikų funkcijoms ir pareigoms atlikti būtinas laikas negali būti tapatinamas su nustatytu tam tikros įstaigos ar tam tikros darbuotojų kategorijos darbo laiku, taip pat tai, kad neretai yra būtina jų funkcijas vykdyti ir nustatytomis poilsio ir valstybės švenčių dienomis.

Savivaldybės kontrolierius

Gintautas Šakalis